

En reise i vann

Bent C. Braskerud

Vannprisseminaret:
Naturbaserte løsninger for behandling
av avrenning fra landbruk og urbane
områder

11. September 2024

Selskap for landets indre kolonisasjon og emigrasjonens innskrenkning

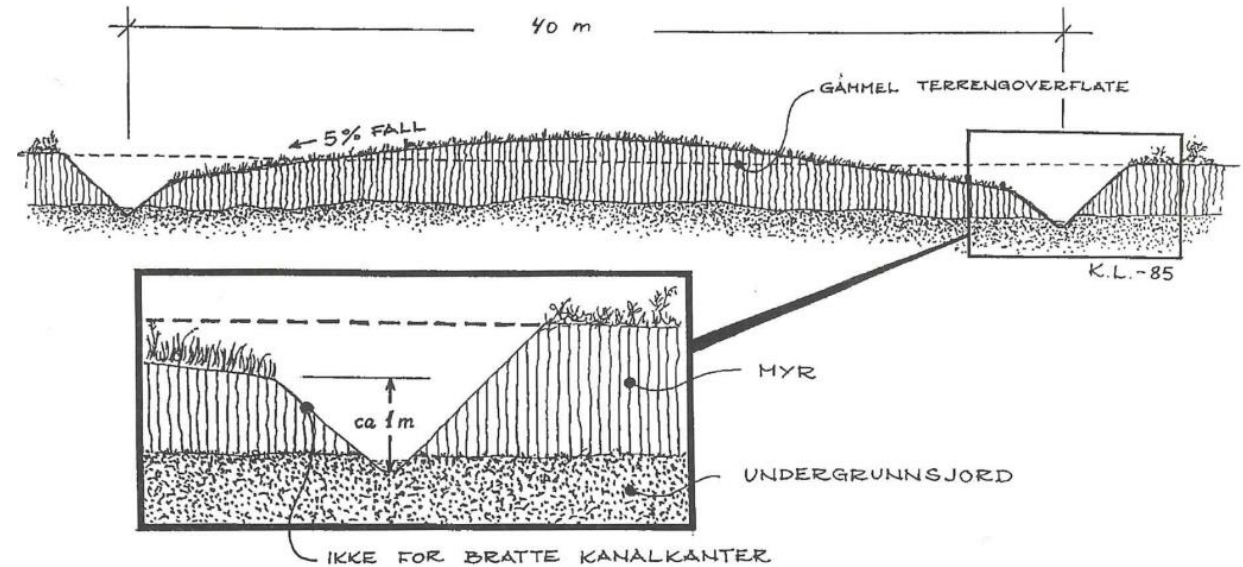
- ▶ Stiftet i 1904 for å hindre utvandring
- ▶ Bureising på myrjord, «vassjuk» jord
- ▶ Skiftet navn til «Ny jord»
- ▶ Samarbeidet med «Myrselskapet»
- ▶ Ble til DNJM i 1972

Oslo

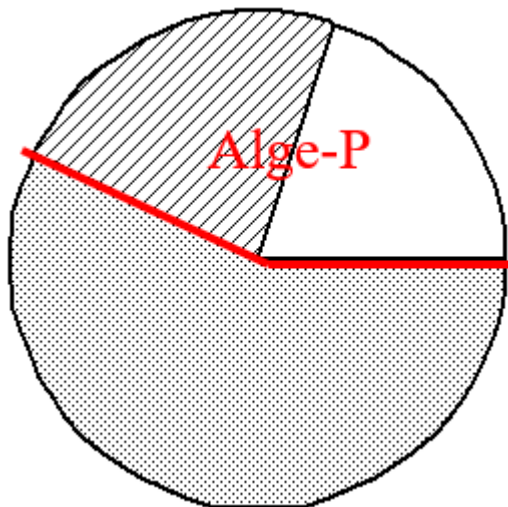
Billig mat til folket - Dyrking av myrjord

Profilering av torvjord i Nordland

Billig mat på bordet har sine kostnader

- ▶ Tap av fosfor skaper algevekst i ferskvann
- ▶ Tap av nitrogen bidrar til forurenset saltvann.
- ▶ Erosjon av partikler skygger og frigjør næringsstoffer til vannet

 AGRICULTURAL UNIVERSITY OF NORWAY
NLH NORGES LANDBRUKSHØGSKOLE

Doctor Scientarum Theses 2001:10

Sedimentation in Small Constructed Wetlands
Retention of Particles, Phosphorus and Nitrogen in Streams from Arable Watersheds

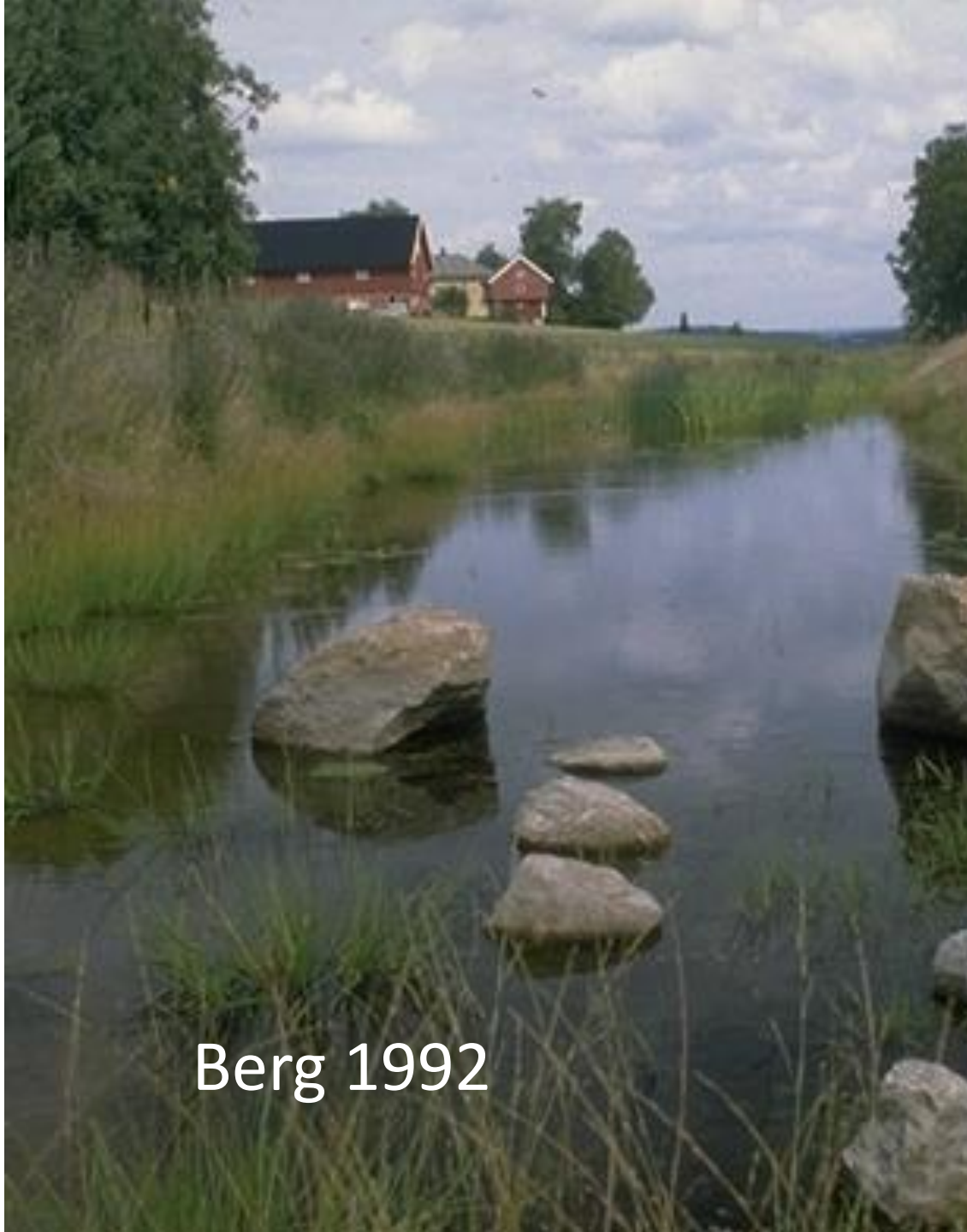
Sedimentasjon i fangdammer
Tilbakeholding av partikler, fosfor og nitrogen i landbruks-påvirkede bekker

Bent Christen Braskerud

Gi verden rent, levende vann

Fangdammen Berg, 900 m², 0.06 % av nedbørfeltet

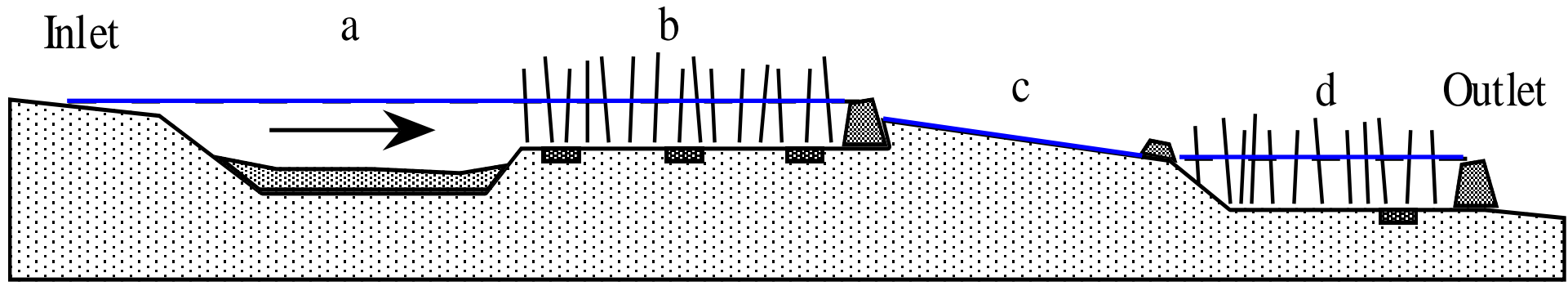
Berg 1992

Berg 1997

En typisk norsk fangdam inneholder:

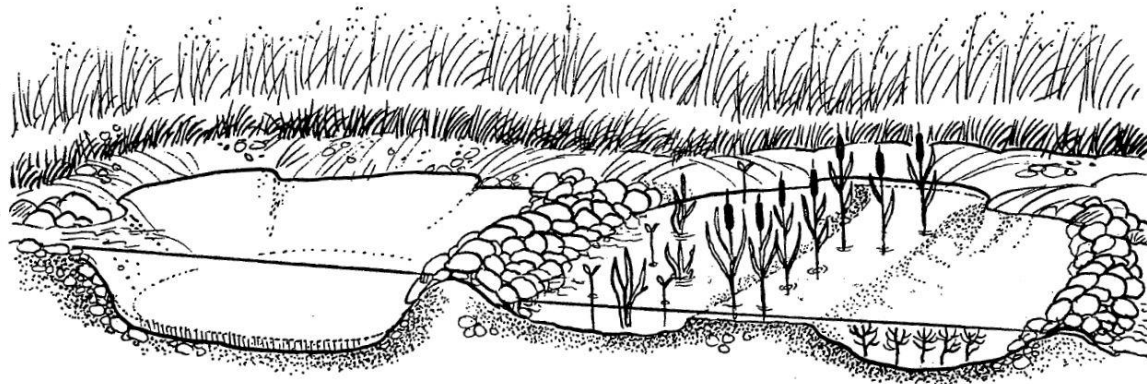

Sedimentasjonskammer

Vegetasjonsfiltre

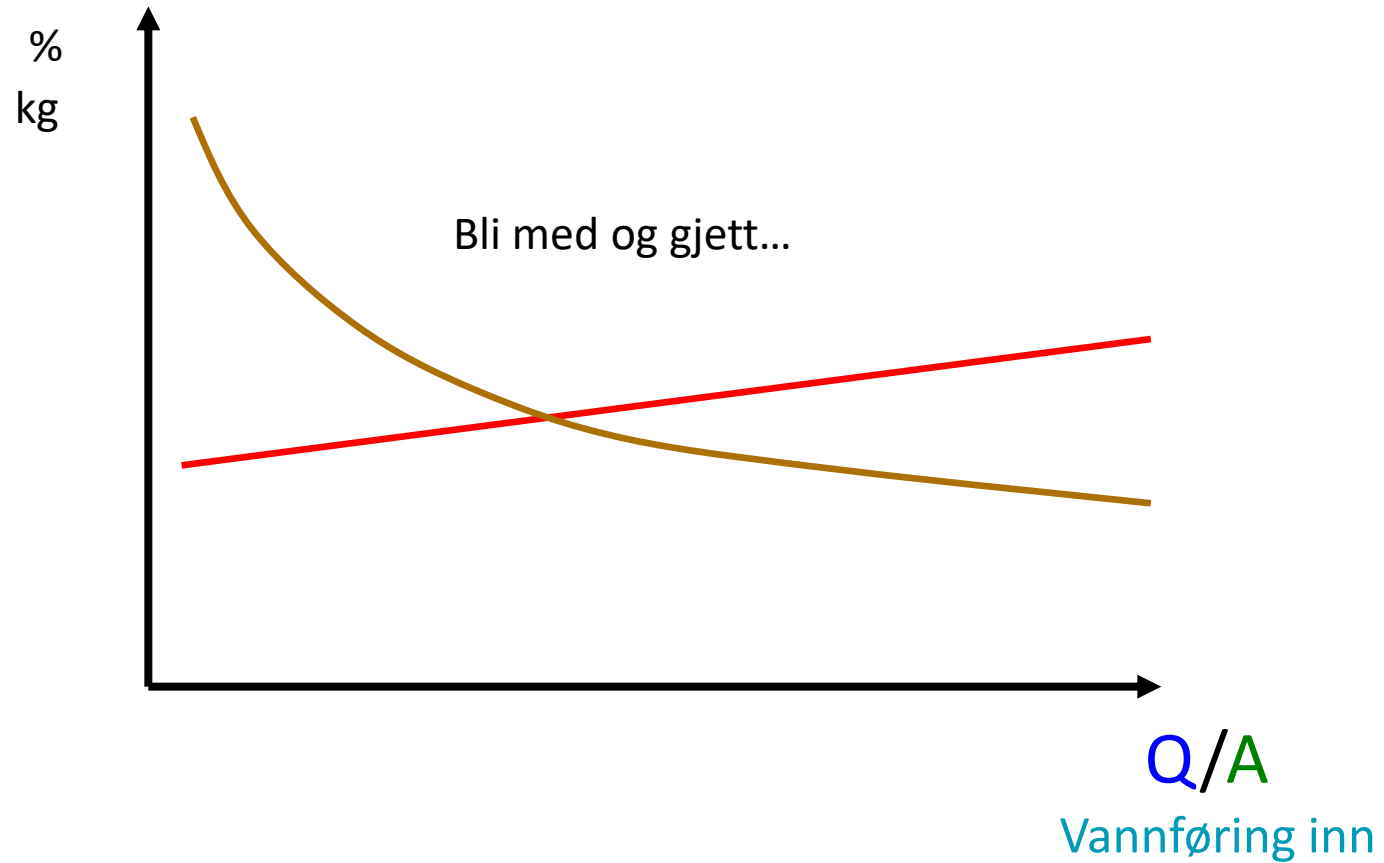
Overslingssoner

Vegetasjonsfilter

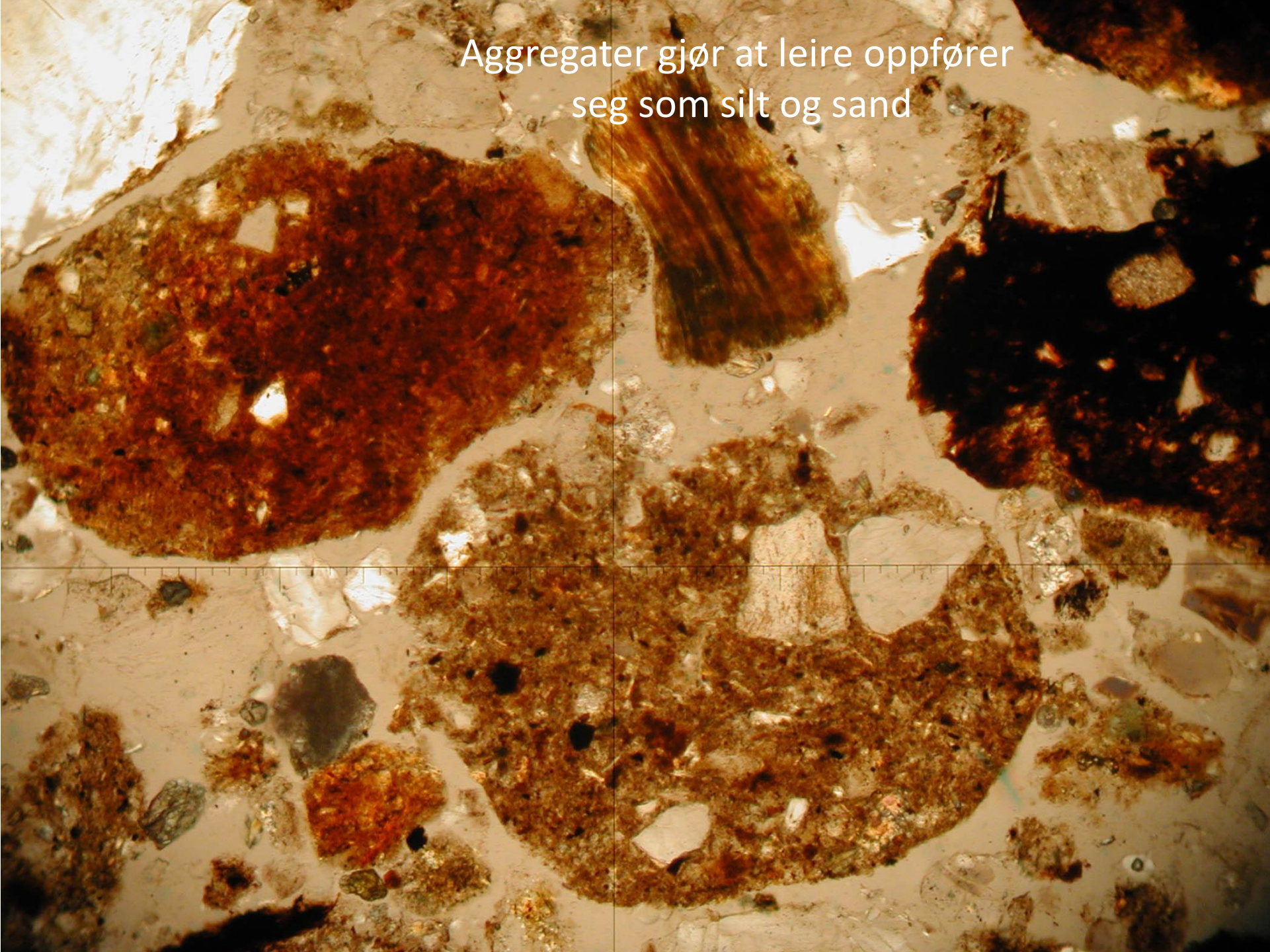

Når virker fangdammene best på P og partikler?

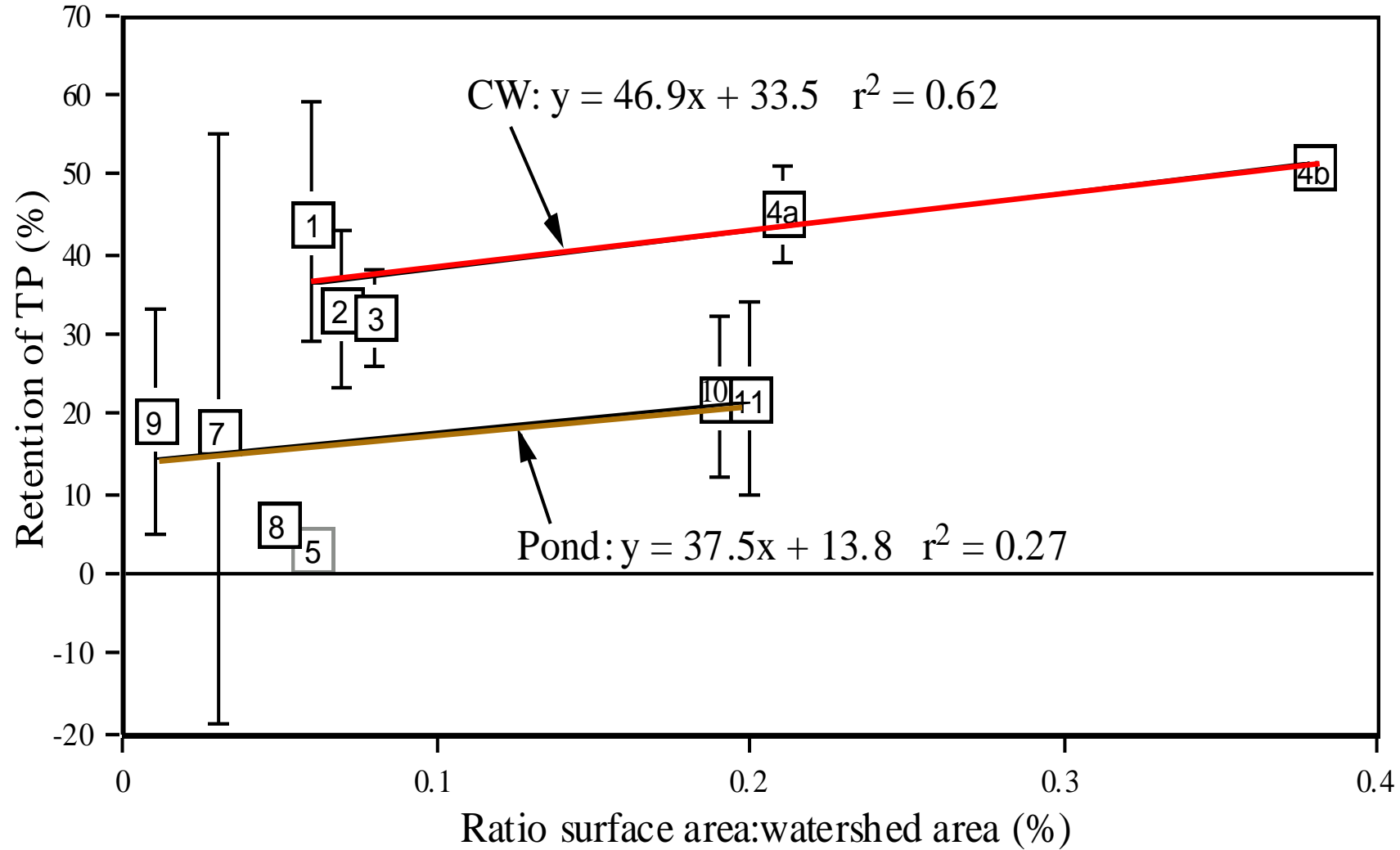
Fangdammene virker best når det gjelder!

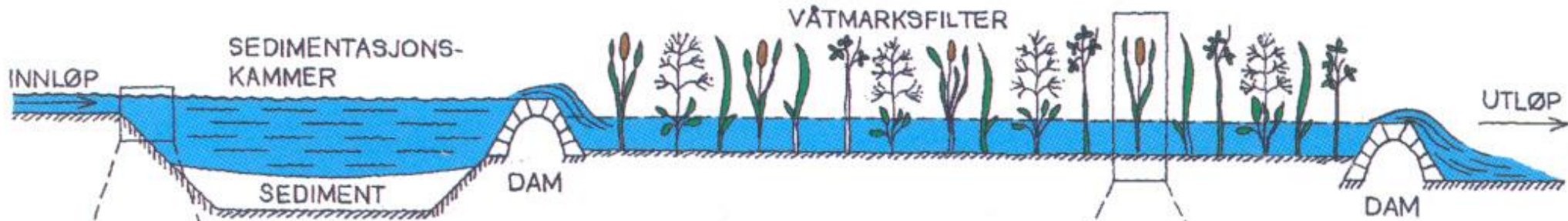

Aggregater gjør at leire oppfører seg som silt og sand

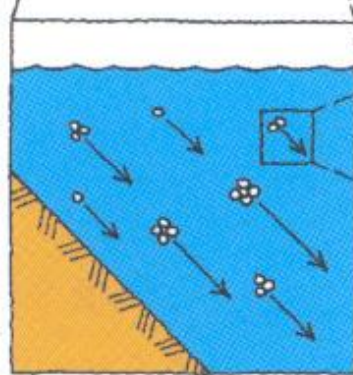

Dam eller våtmark for fosforfjerning?

Selvrenningsprosessene

SEDIMENTASJON/
BUNNFELLING AV
PARTIKLER

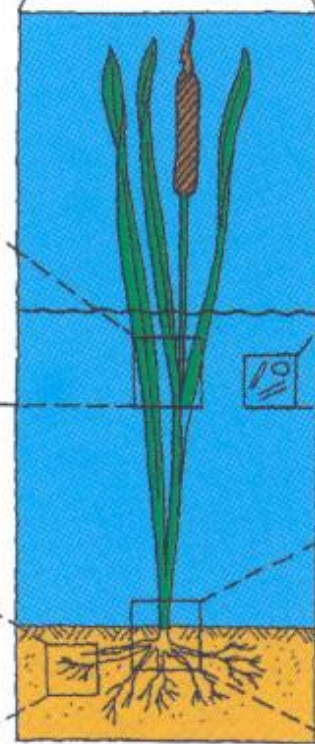
BINDING TIL
JORD

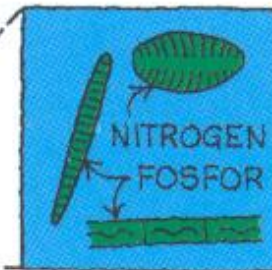
BIOFILMEN OMDANNER
NITROGEN TIL GASS

OPPTAK I
VEGETASJONEN

VEGETASJONEN
BREMSE VANNET OG
PRODUSERER ORGANISK
MATERIALE

OPPTAK I ALGER

PRODUKSJON AV
OKSYGEN ØKER
OMSETNINGEN

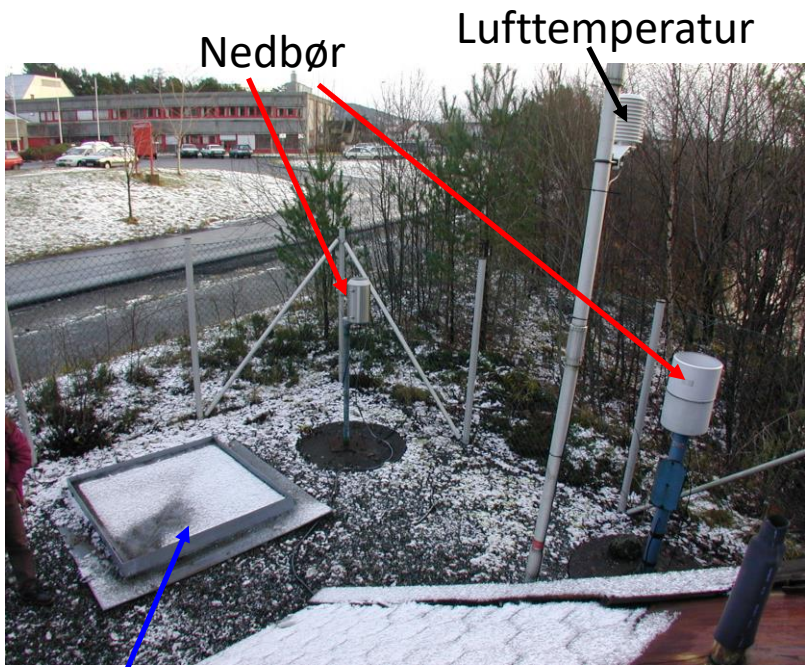
Hvor er Norge?

UNIVERSITY OF EXETER
HERIOT WATT UNIVERSITY
The University of Sheffield

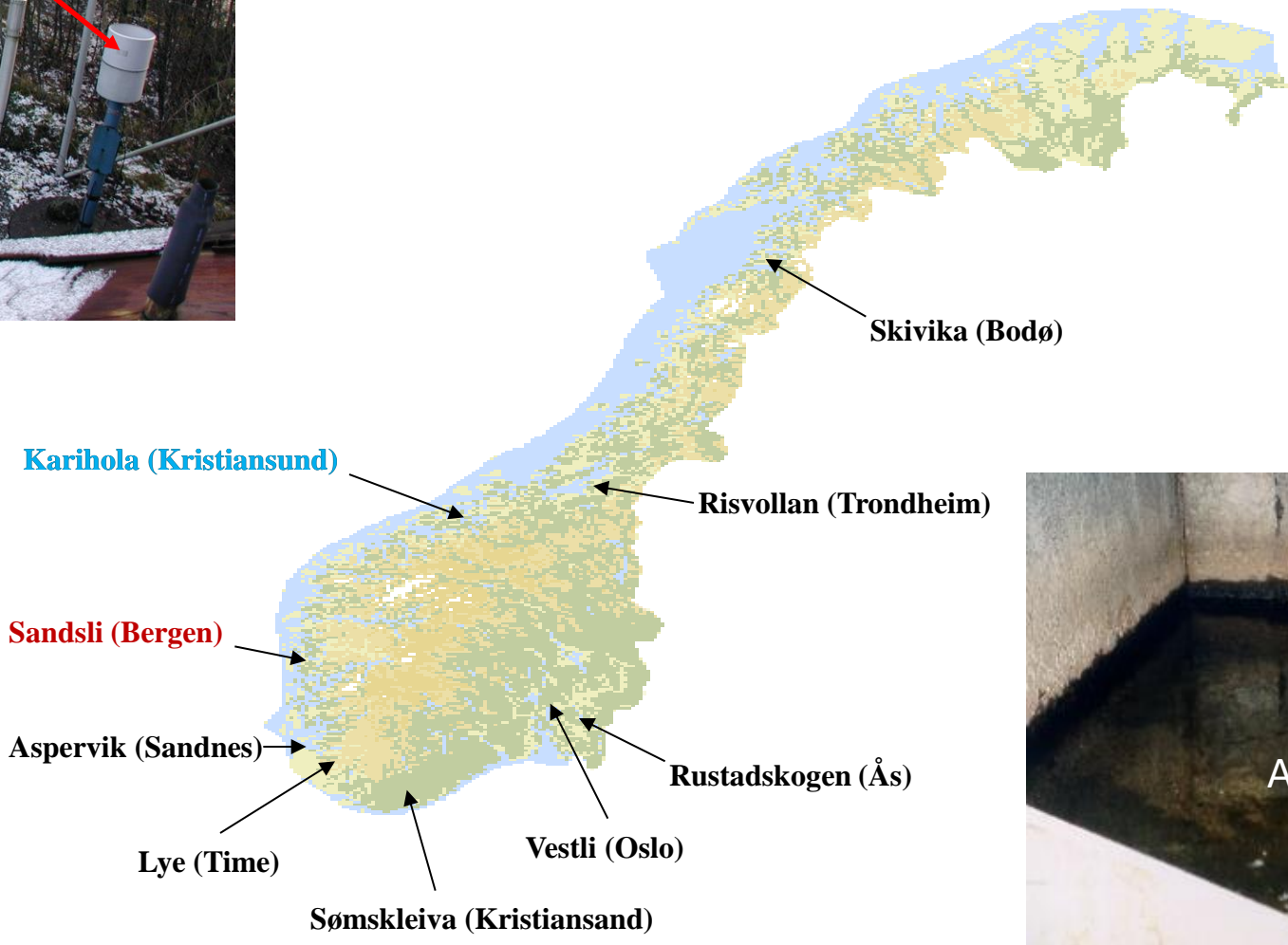
Welcome to the 11th ICUD

Monday 1st September

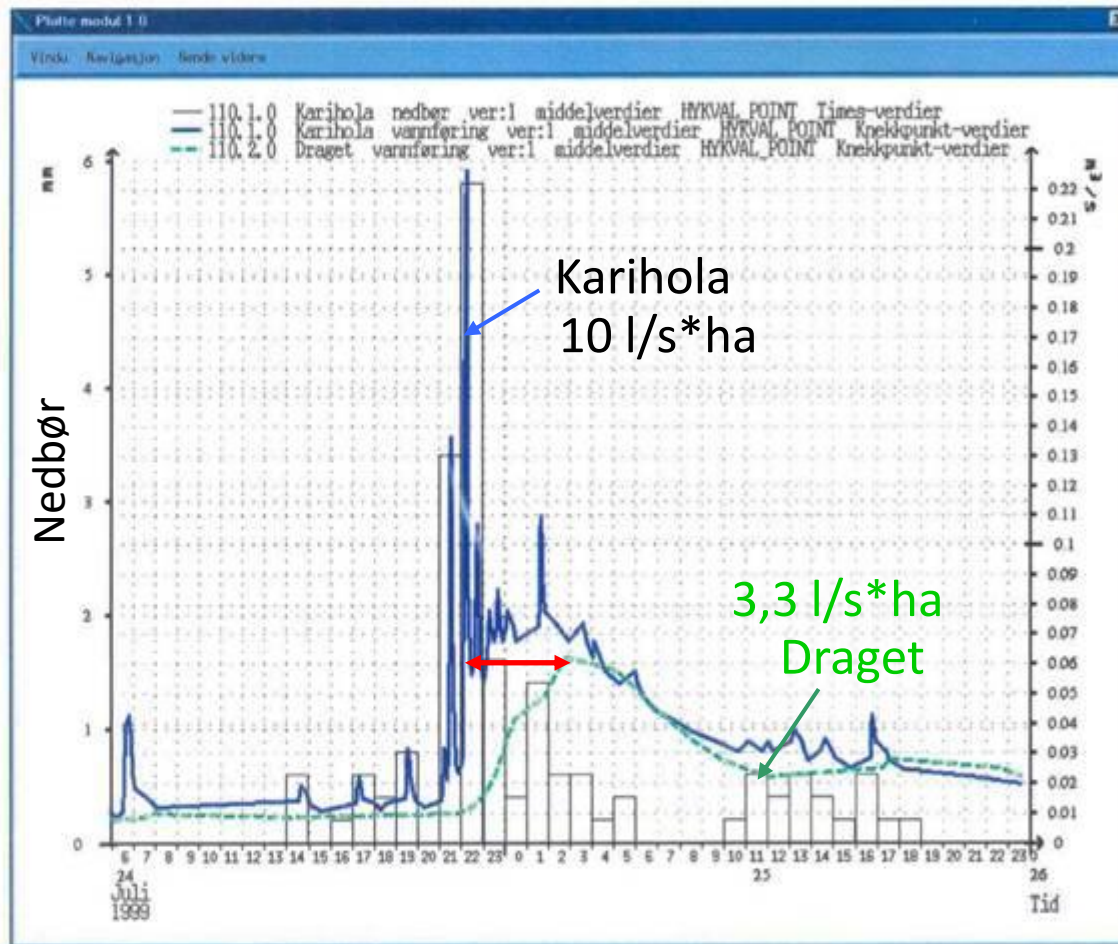
IWA Hydro International SCOTTISH WATER SEPA

NVEs urbanhydrologiske stasjoner fra 1970-tallet ...

Avrenning i naturlige og urbane felt

- Normal summer flood event. $T \approx 2$ year
- Urban catchment (blue 30% impervious, 22 ha) peaks at 4 x rural catchment (green <5% impervious, 18 ha)

■ After Einar Markhus

Flomtopp 3x så intens og 5 timer tidligere. Økt volum.

1 06-01

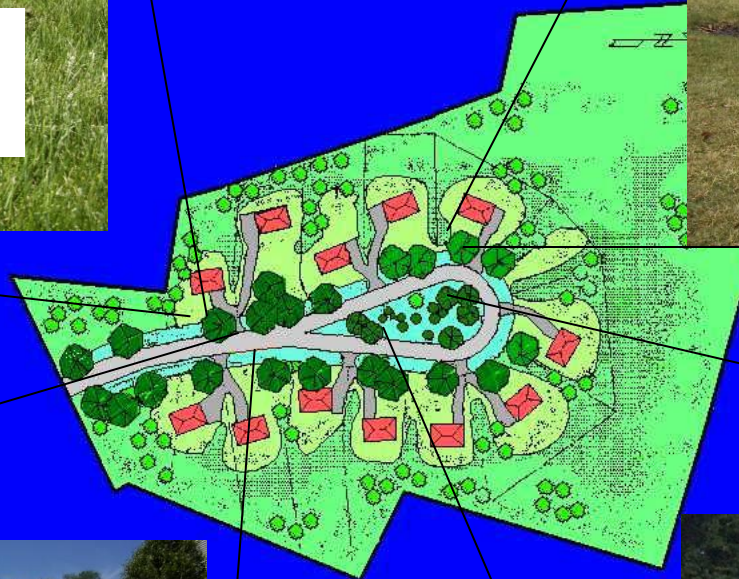
Felt med LOD-tiltak i USA

Grasdekkede
grøfter; vadi

Regnbed

Permeabelt dekke

Mulig oversvømming

Forskjell mellom skade og ikke-skade

Avrenningsintensiteter

LOD-feltet

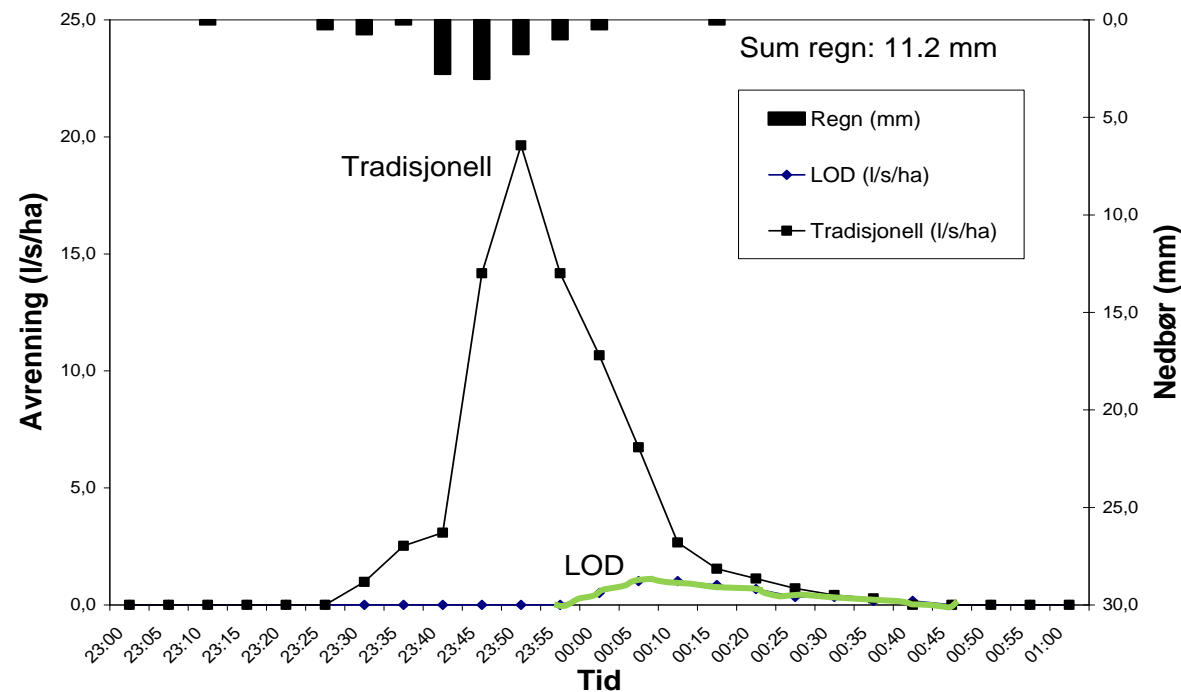
1.0 l/s/ha

100 l/s/km²

Tradisjonell

11.0 l/s/ha

1100 l/s/km²

Sandig jord

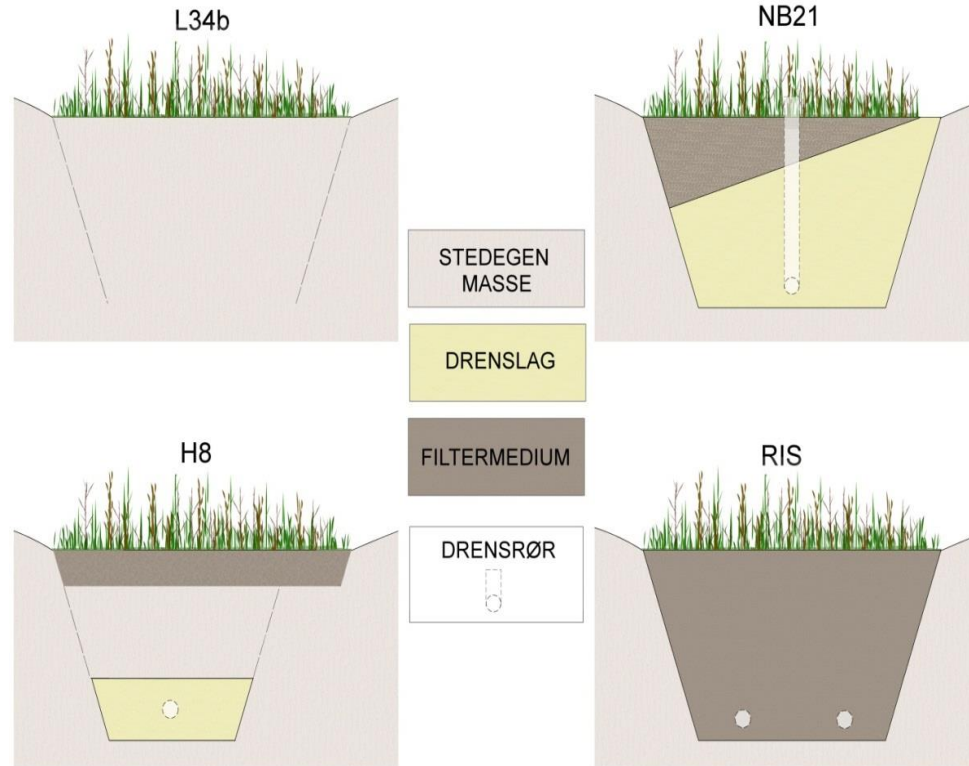

Norges første regnbed - 2006

Oslo

Tre nye testanlegg 2009-2010

The Interreg IVB
North Sea Region
Programme

TRONDHEIM
KOMMUNE

Exflood

Testing av regnbeds kapasitet

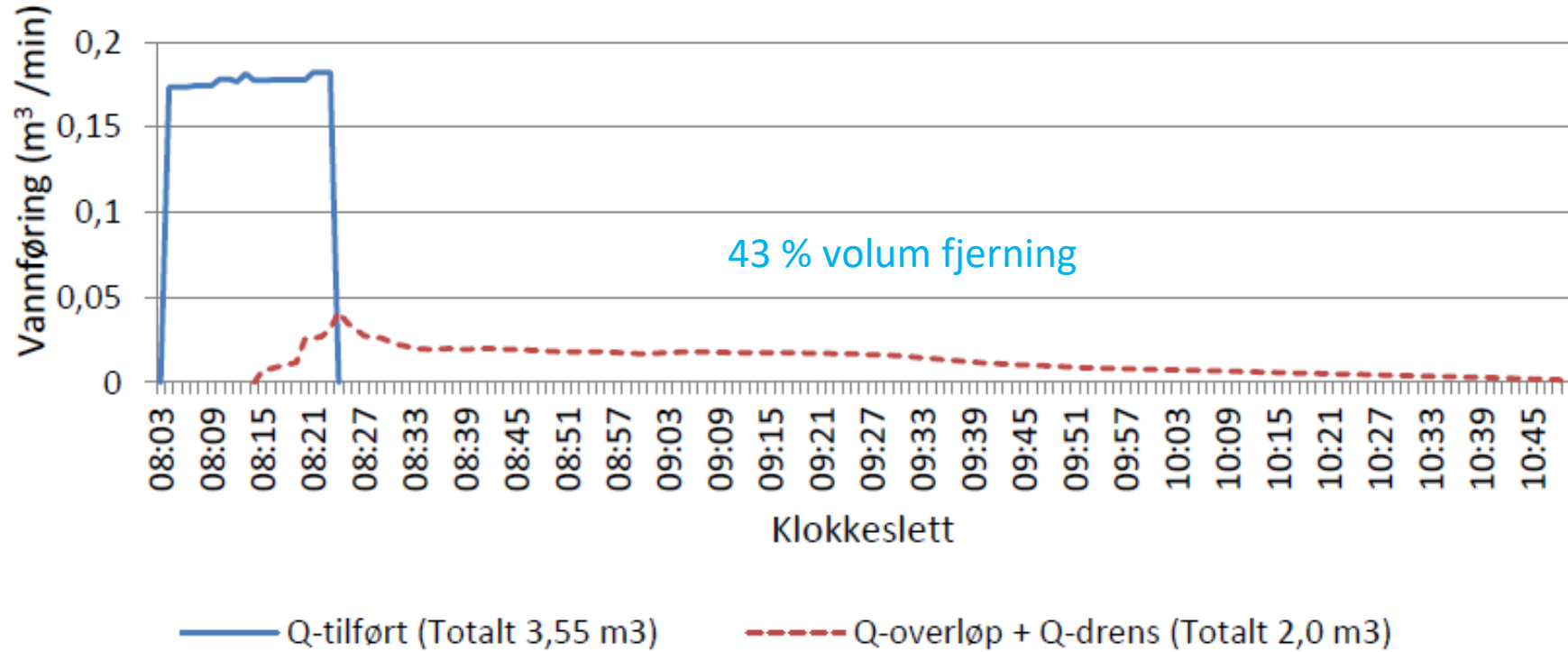
Hvis regnbed er 7 % av takareal
og vi slipper på 25-årsregnet i Oslo

Regnbed på leire i Oslo

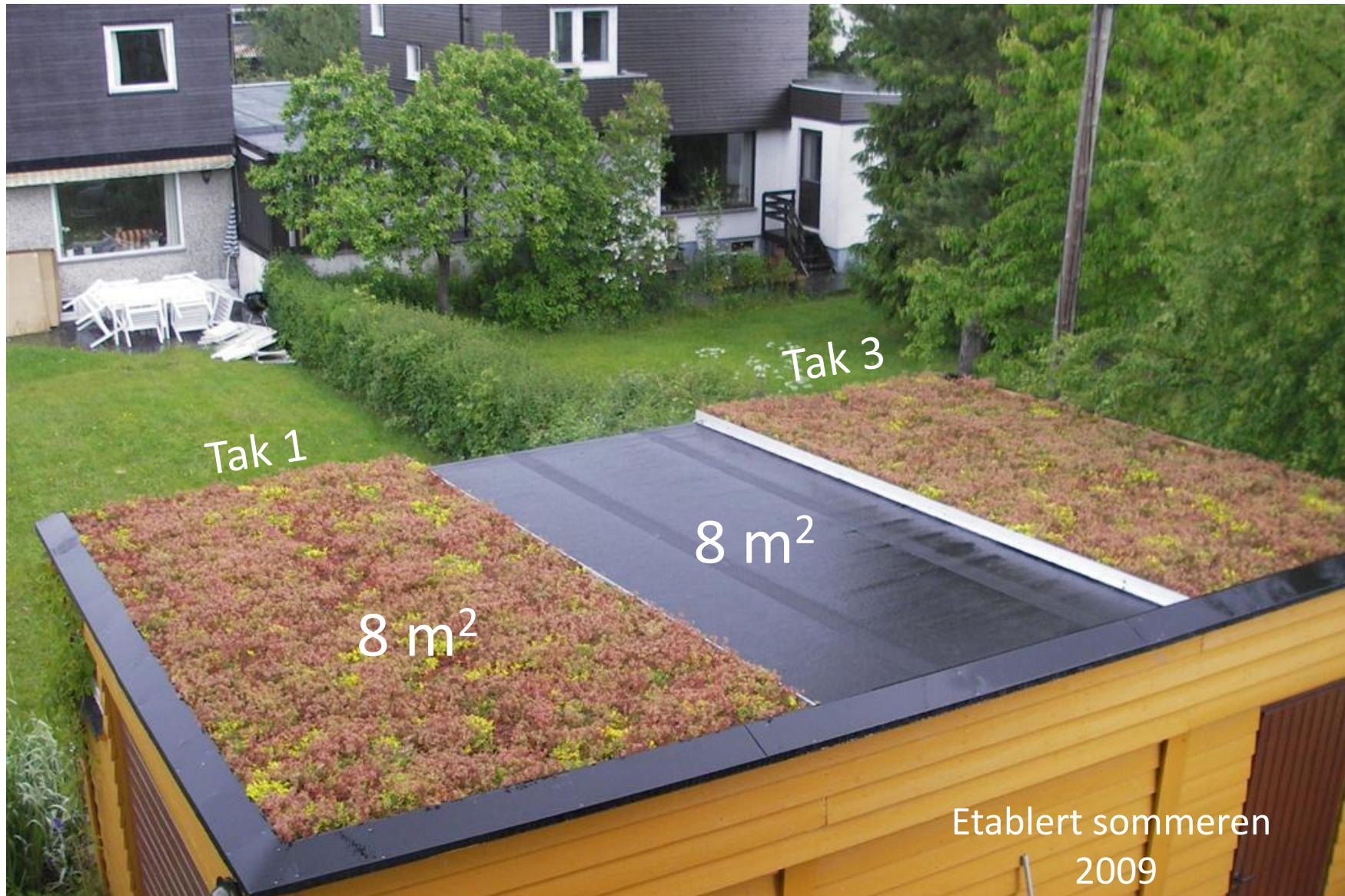
Praktiske masteroppgaver gir svar

Flomtoppreduksjon 01.09.11 - 24,1 mm på 20 minutter

Master UMB 2012
Kjetil Kihlgren og Vegard Saksæther

Hvor mye vann holder et grønt tak tilbake?

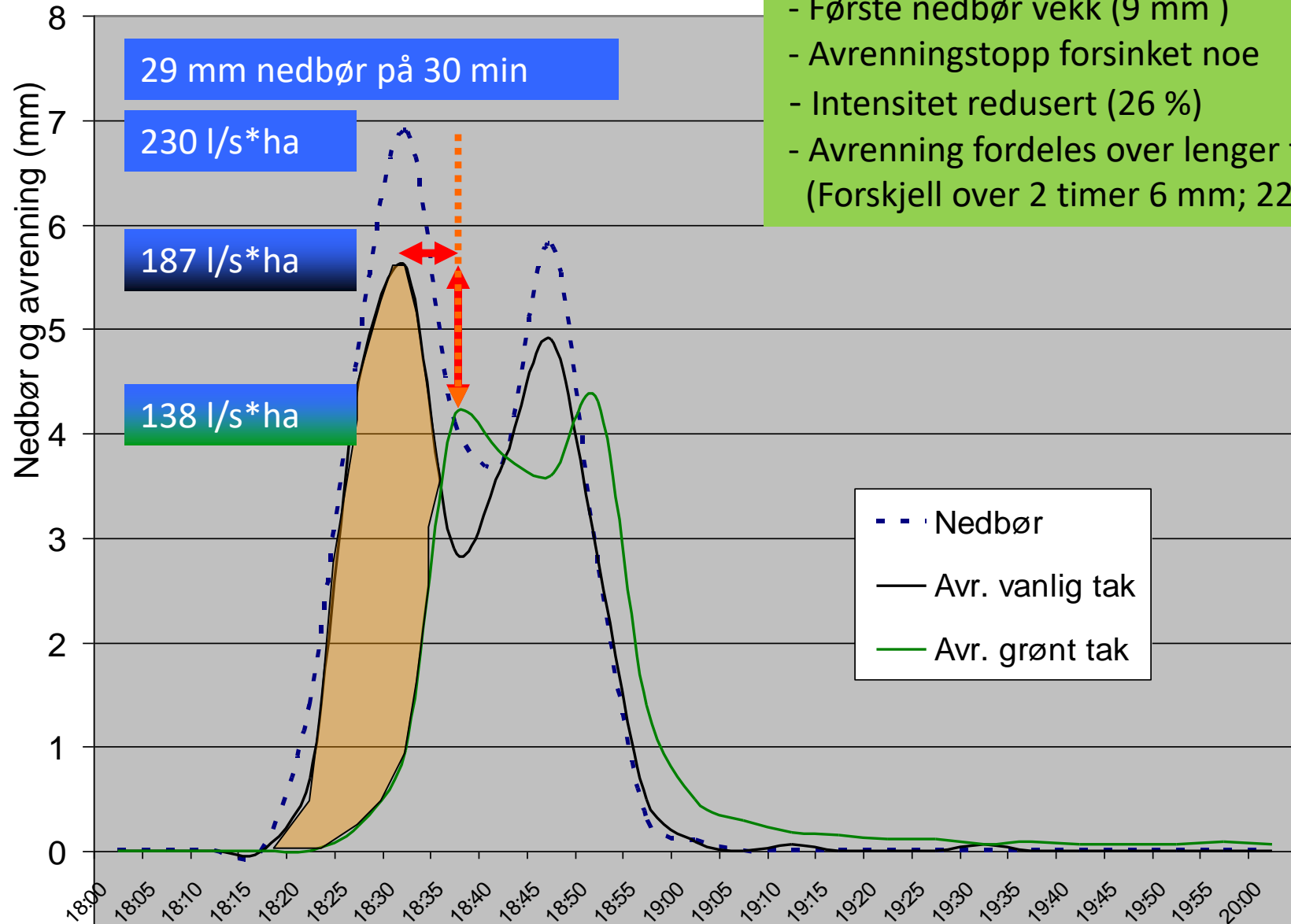
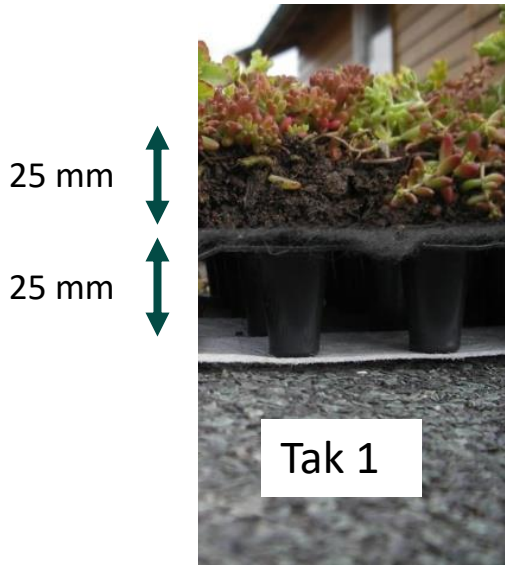

Etablert sommeren
2009

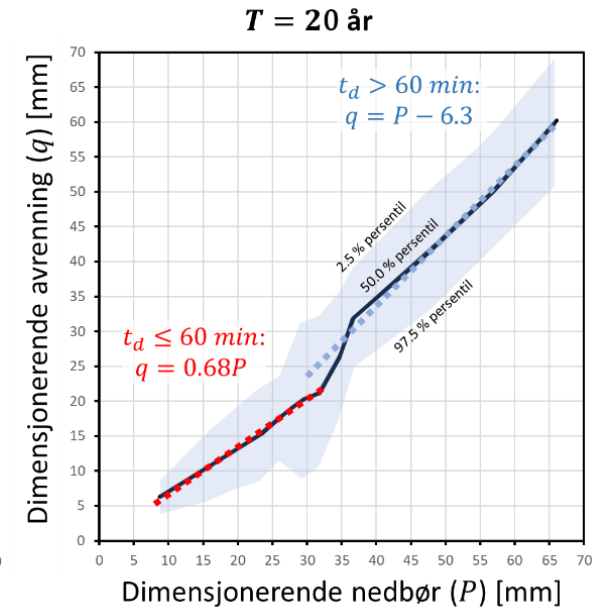
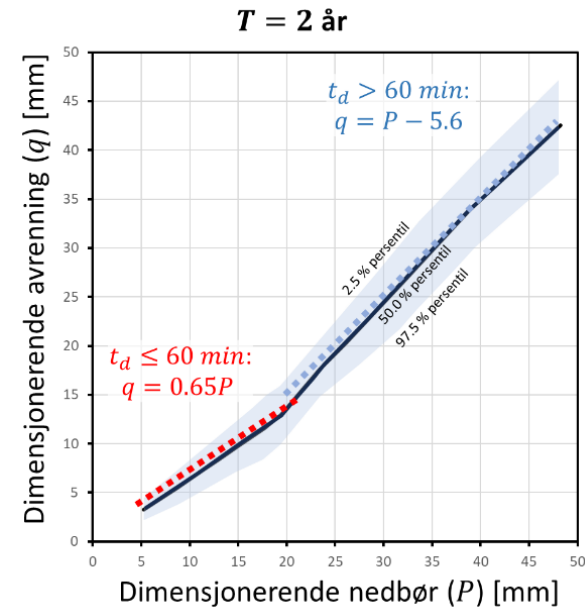
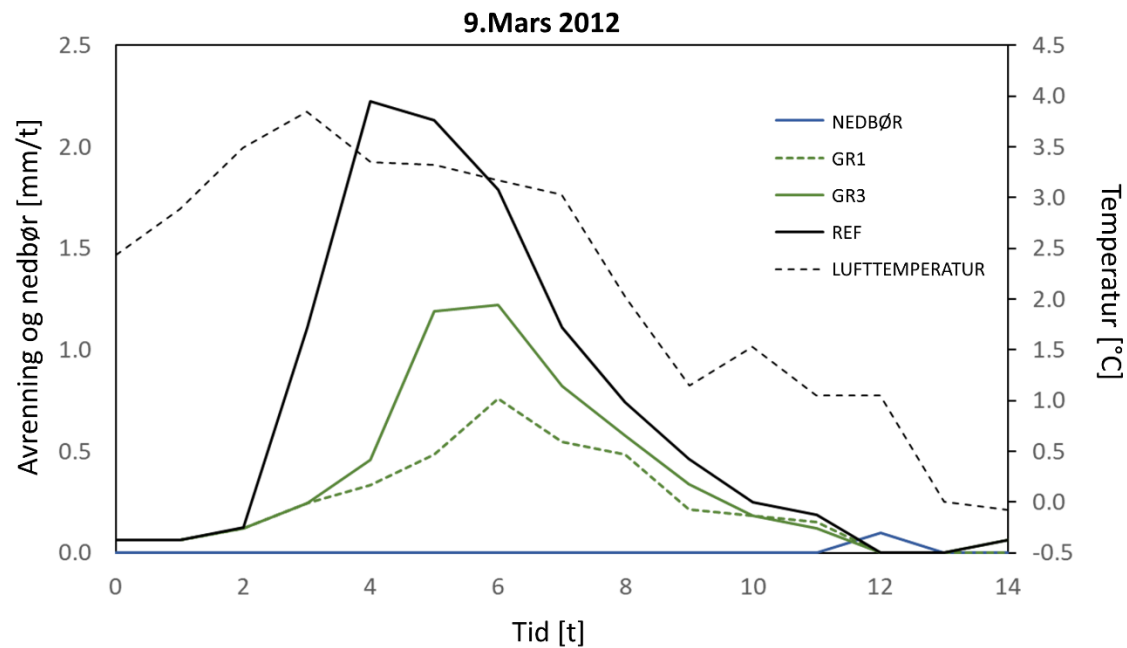
Ekstremregn på tørt grønt tak

3. juli 09

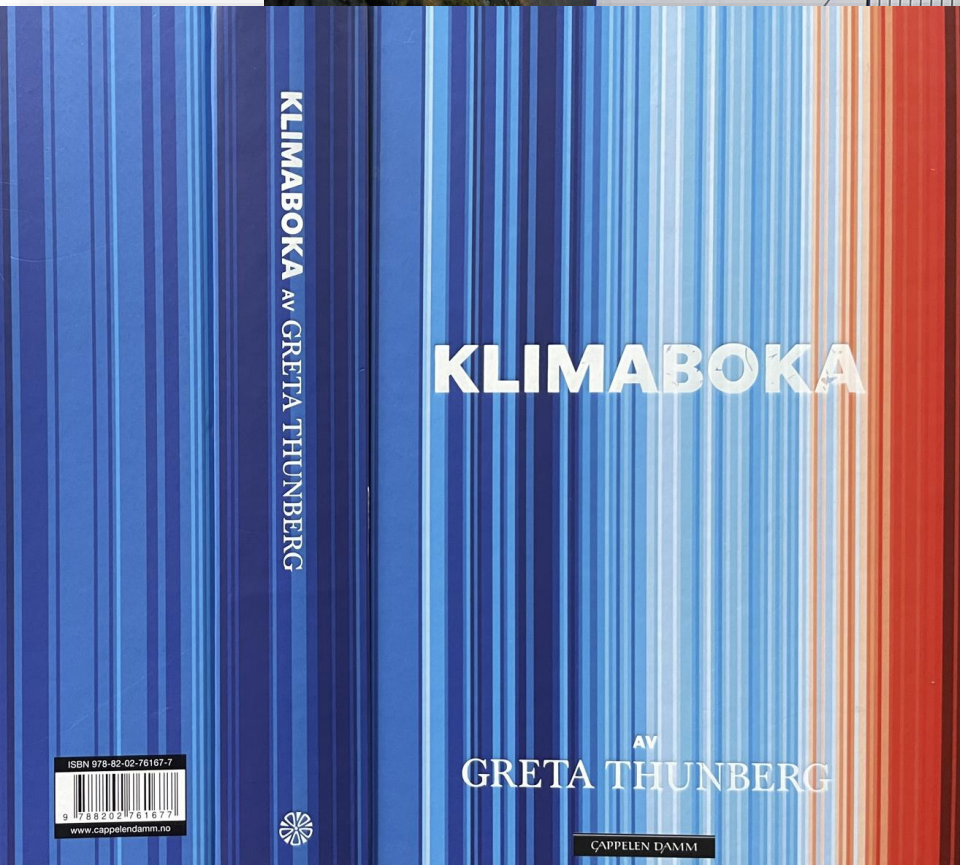

- Første nedbør vekk (9 mm)
- Avrenningstopp forsinket noe
- Intensitet redusert (26 %)
- Avrenning fordeles over lenger tid (Forskjell over 2 timer 6 mm; 22%)

Målingene har pågått i over 15 år ...

Hva gjør vi når helvete virkelig er løs?

Vi utnytter en del av nedbøren til å gjøre byen grønnere, og monterer...

- ▶ Grønne tak på nye og gamle hus
- ▶ Grønne fasader
- ▶ Grus eller permeable belegningsstein fremfor asfalt
- ▶ Regnbed for demping og rensing av overvann
- ▶ Vanntønner for vanning

=> Skaper mer natur i byen ...

Å gjøre byen blå, grønn og vakker i solskinn,
og trygg når det bøtter ned

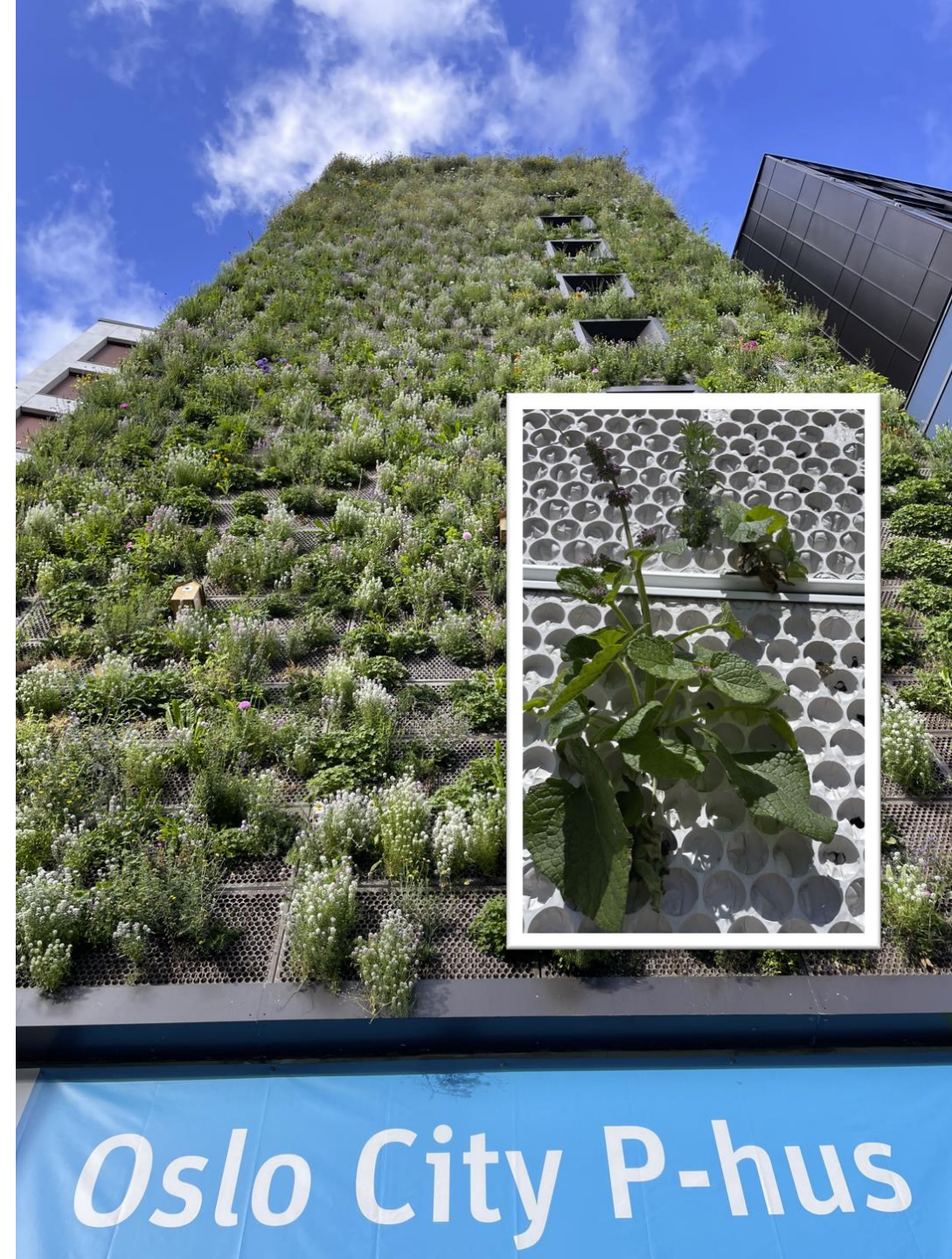
Vi holder så mye vi kan tilbake midlertidig

- ▶ Permeable stokkdammer og kvistdammer i marka

Vi holder så mye vi kan tilbake midlertidig

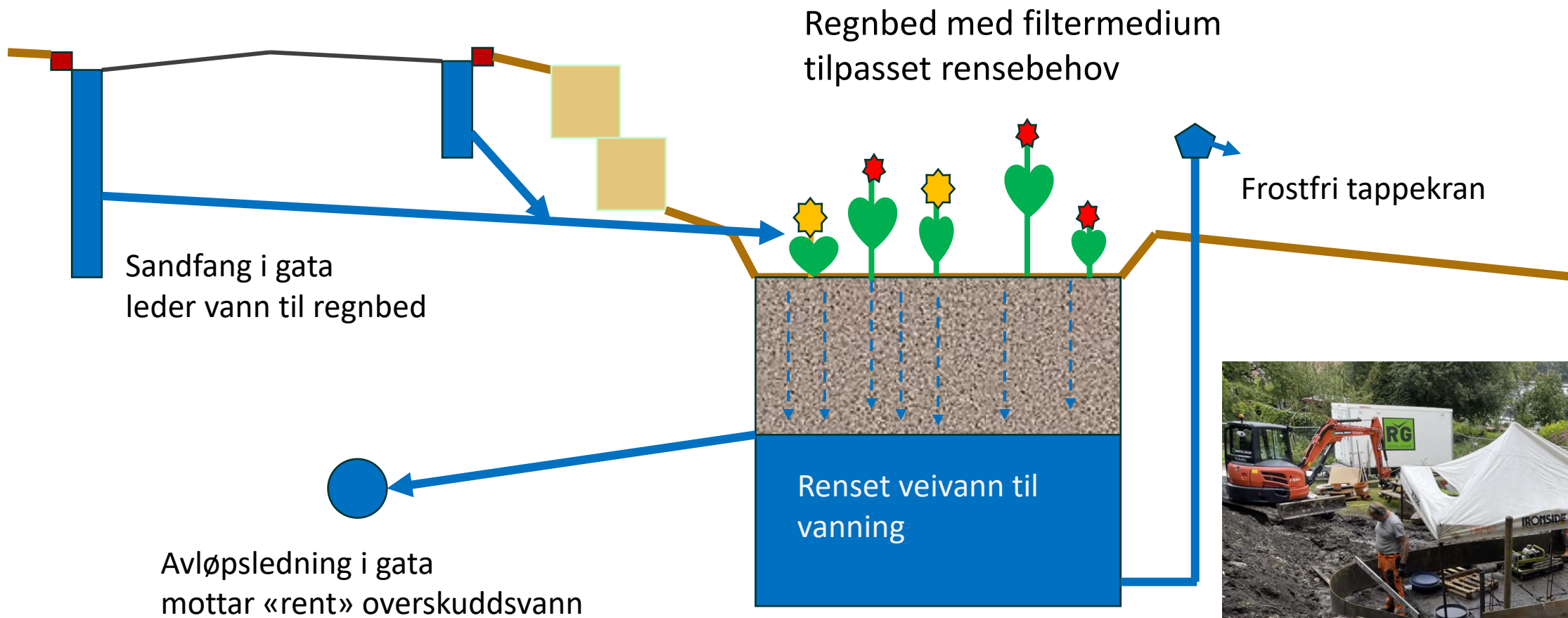
- ▶ Smarte blå-grønne tak
- ▶ Grønne vegger

Oslo

Oslo City P-hus

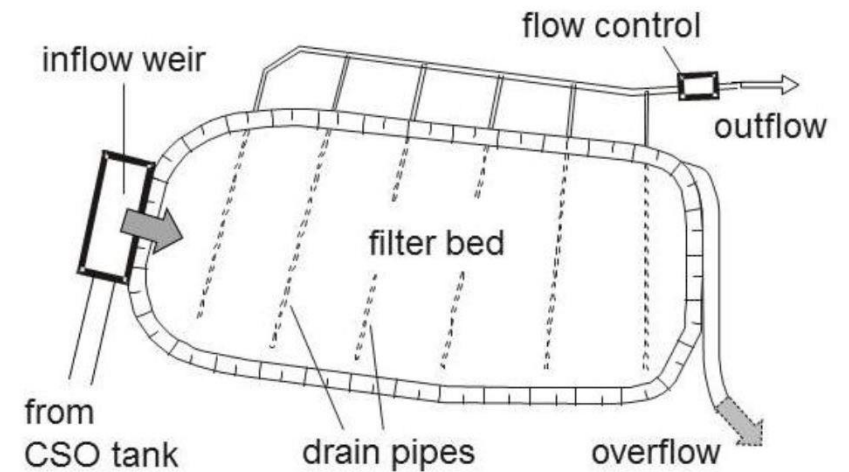
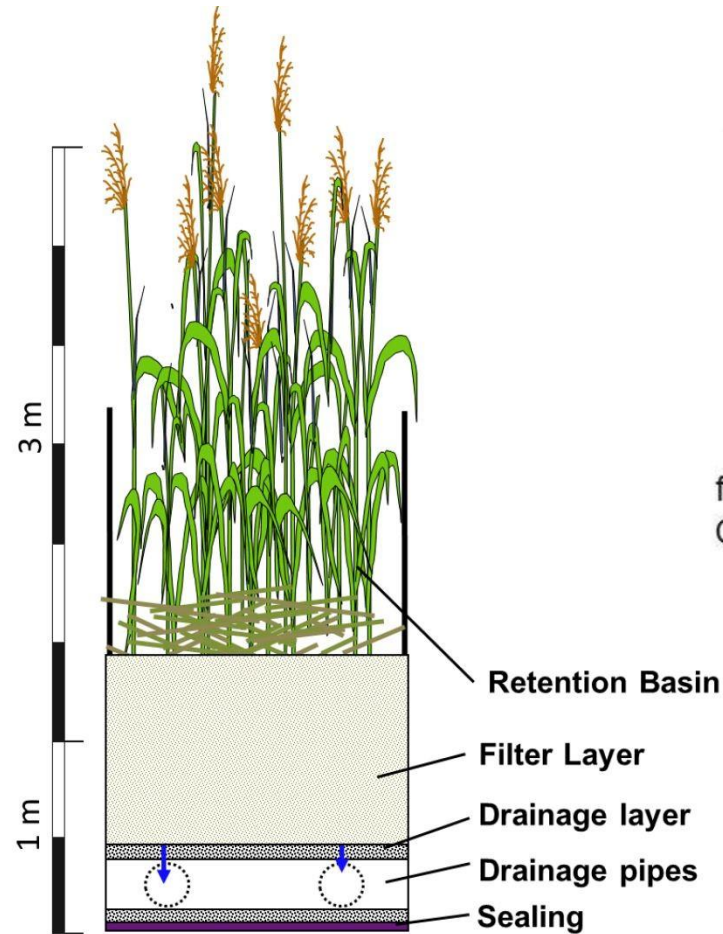
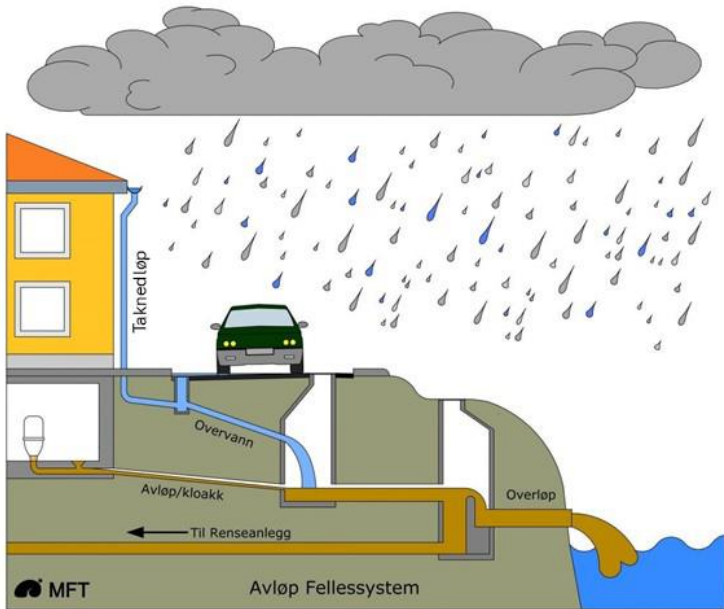
Vi kan bruke overvannet fra gata til vanning

Bymiljøetaten bygger et slik i Bakerenga park for vanning av blomster.

Vi kan rense overløpet

- ▶ Vann fra tak og gater overbelaster avløpssystemet
- ▶ Urenset kloakk havner i badevannet

- ▶ Våtmarker nedenfor overløpene kan motta vann fra overløpet og rense det.
- ▶ Over 200 slike anlegg i Tyskland

Oslo kommune
Vann- og avløpsetaten

Studietur til København og Malmø Aktuelle tiltak for håndtering av overvann i Oslo

Rapport 1/2017

Oslo

NIVA

RAPPORT L.NR. 7382-2019

Hver dråpe teller - Blågrønn infrastruktur i byer. Eksempler på tiltak basert på studietur til Amsterdam og Rotterdam.

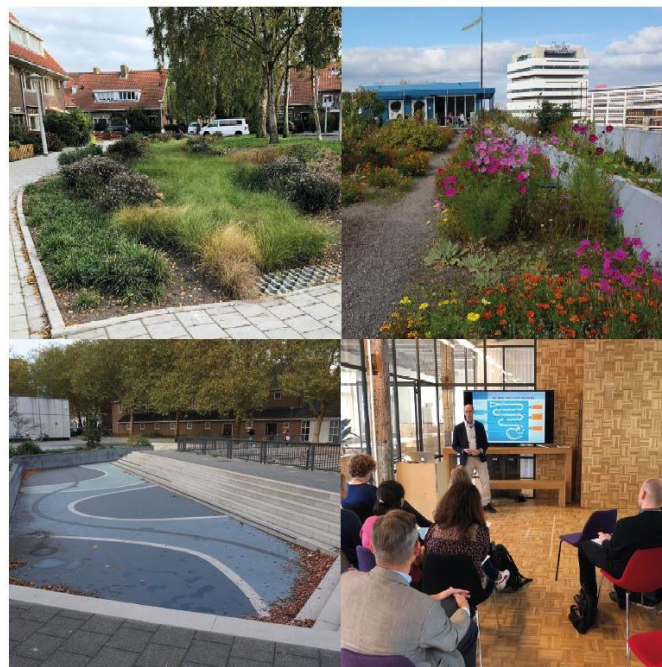
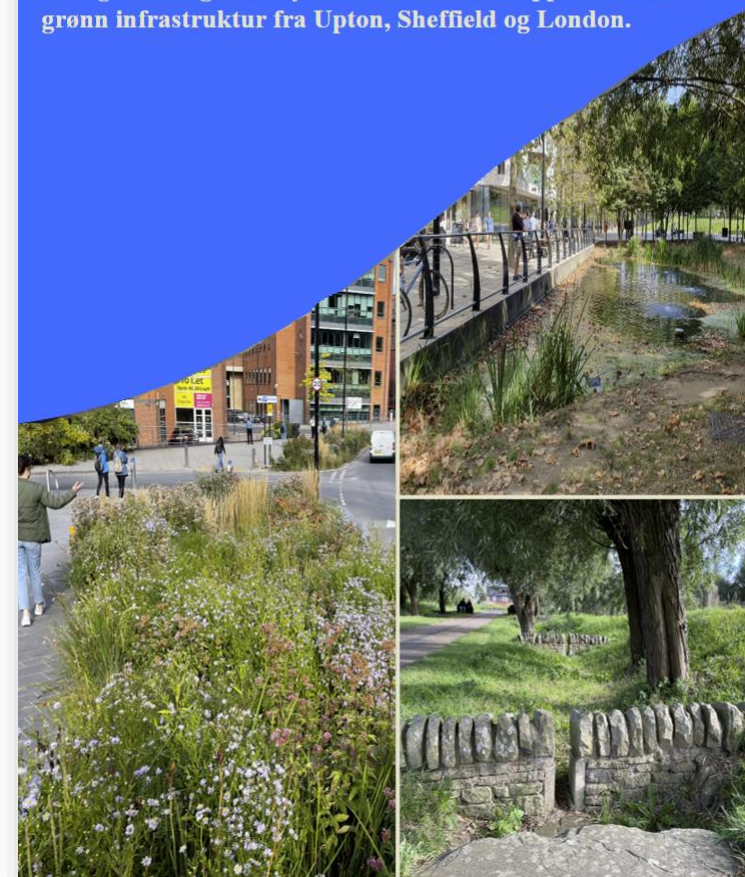

Foto: NIVA

NIVA
Norsk institutt for vannforskning

Folk først

Eksempler på bedre livskvalitet, overvannshåndtering og biologisk mangfold i byrom. En studieturrapport om blågrønn infrastruktur fra Upton, Sheffield og London.

www.oslo.kommune.no/overvann